

Oslo spektrum:

Nordental 2002

Et landsmøte uten dentalutstilling ville være utenkelig. Den gir tannlegene en enestående mulighet for å sammenlikne utstyr og materialer og få direkte kontakt med leverandørene. Den gir også depoter og produsenter mulighet for å eksponere sine produkter og seg selv på en måte som er umulig i det daglige. Men det koster penger, mange penger, å være utstillere. Det er ikke kun utstillingsarealet som er kostbart. Utstillingen skal bygges opp, og det skal være personer på standen. For å fange potensielle kunder skal standen ikke kun være saklig, men også estetisk tiltalende og gjerne med nyheter som kan gi stor interesse og salg. Mange utstillere uttrykker derfor at det i grunnen er for dyrt å være tilstede. Det er jo ikke bare landsmøtet det er tale om. Det er også landsdelsmøter, lokalforeningsmøter med flere. Alle møtearrangører kalkulerer med utstilling som en inntekt for møtet, og i visse tilfeller er det en forutsetning for at møtet kan arrangeres og for at møteavgiften ikke skal være for høy.

Hvordan vi enn snur på det, endres imidlertid ikke det faktum at det er pasientene som til syvende og sist betaler det hele! Landsmøtet skal ha en stor og god utstilling, og det skal være god tid i programmet til å besøke den. Det skal være balanse – ellers ender vi opp med små og dårlige utstillinger!

Nordental 2002 var en stor og god utstilling. Utstillerne fortjener ros. Det var gjort en stor innsats for å gjøre utstillingen bra, men på bakgrunn av at vi til våren har verdensutstillingen i Köln, var det ikke uventet at det ikke var store nyheter der. Det var en jevn strøm av besøkende, men for det meste god plass, med unntak av en periode fredag, hvor det var for mange besøkende i forhold til plassen. Morgenkaffen inne på utstillingen er en god idé som lokker besøkende inn i en roligere periode.

Dentalhandelen er i forandring både nasjonalt og internasjonalt. Depoter slår seg sammen, dentalprodusenter slår seg sammen, depoter kjøpes opp av dentalfabrikker, og det blir større enheter som

samarbeider på tvers av landegrenser. På den ene side kan det selvsagt gi større effektivitet og bedre service, på den annen side gir det mindre utvalg og til dels ensidighet i det enkelte depot. Det gjør det vanskeligere for kunden, som må forholde seg til flere depoter for å få det utstyr som ønskes. Det var enklere før, da hvert depot hadde et større og mer variert tilbud. Det er spesielt uheldig når store depoter kjøpes opp og domineres av et enkelt firma/fabrikk. Mindre firmaer og nye ideer får vanskeligere for å slå seg fram.

Tanker før utstillingen

Det er alltid spennende å gå på utstilling: Hvilke nyheter vil komme? Hvilke løsninger på kjente problemer vil bli demonstrert? Med de forhåndsopplysninger som var tilgjengelig, var jeg ikke optimist. Jeg kan jo ikke skrive det samme hvert år. Pasientstolene er veldig bra og utviklet til «patient lay down dentistry». At de fleste bruker halvliggende posisjon og dermed umuliggjør optimal assistanse kan jeg ikke igjen fokusere på. At «splitunit» gir umulig ergonomi

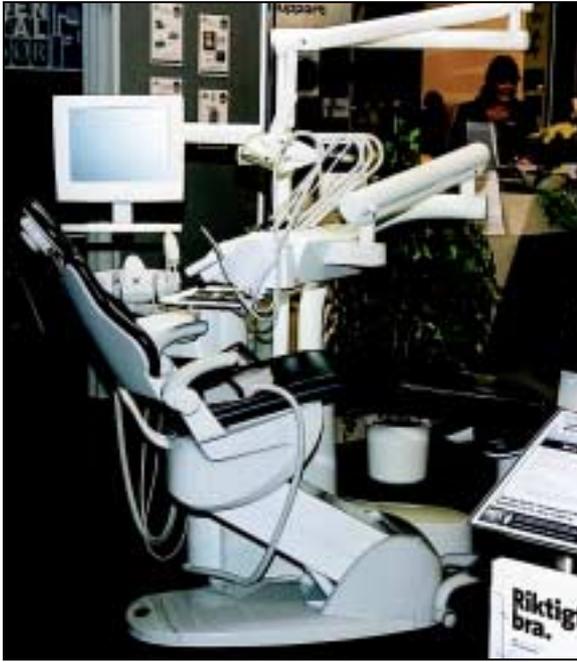

Fig. 1. Primus 1058, ny unit fra Kavo.

er også gammel sannhet. At hengende instrumenter i en «bro» over pasienten ofte kombineres med et feil plassert bord til håndinstrumentene er en misforståelse og ødeleggende for et fint ergonomisk konsept, er også noe jeg har påvist mange ganger. Hånd- og vinkelstykkehygiene er en gammel kjepphest som dessverre stadig er aktuell. Den må imidlertid i dag sees i en større sammenheng, nemlig unithygiene generelt, eller sagt på en annen måte: unitens vannkvalitet. Også dette emne har det vært fokusert på, og på tross av en svært aktuell artikkel i Tidende, har det siden vært svært stille om emnet. Sannheten er at dette problemet er svært vanskelig å løse og at det til dags dato ikke eksisterer en tilfredsstillende løsning!

Med disse tankene går jeg gjennom telleapparatene, opp en trapp for så å gå ned en trapp for å komme til utstillingen. En upraktisk løsning. En direkte inngang hadde vært mer naturlig, men før man stiger ned til utstillingen får man en meget fin oversikt og mange utstillere har utnyttet høyden til å vise hvor de er.

Ny unit

Kavo Primus 1058, Fig. 1, ble introdusert og avduket med fanfarer. Kavo har ry for kvalitet, men har ligget i den litt dyre prisklasse. De har nå kommet med en billigere utgave ved å kombinere velkjente komponenter fra modellene 1060,

1065 og 1078. Det skulle garantere for driftsikkerhet, men å kalle den en ny unit er vel litt sterkt, og noe nytt konsept er det ikke. Snarere en sammenblanding av en rekke forskjellige prinsipper. Tiden vil vise om det blir en salgsbombe for Dental Sør som markedsfører den.

Operatørstoler

Den stående tannlege med ensidig skjeve belastninger burde være historie. For ca. 25 år siden var mottoet: Ikke stå hvis du kan sitte, men lær å sitte riktig. Operatørstolene var varianter av vanlige kontorstoler. Tannlegene satte seg ned, men de «glemte» å lære å sitte riktig. De overførte mange av de dårlige stillingene fra stående posisjon til den sittende. Operatørstol, pasientstol, unit og assistansesituasjon skal passe sammen. Man må analysere det hele, bevisstgjøres og trene med tannhelsesekretæren for å finne den rette sittestillingen. Det hjelper ikke kun å kjøpe en eller annen spesiell stol hvis den ikke passer til det øvrige utstyret, og verre blir det hvis man ikke lærer å bruke den. I de senere år er «sadelstolen» blitt populær. Ideen kommer fra rytterstillingen på en hest og det reklameres med at «den er designet, så du kan sitte ergonomisk korrekt med minimalt trykk på lårenes underside og en naturlig innstilling og vektfordeling av ryggen!» Med andre ord – kjøp en sadelstol og alle problemer er borte.

Fig. 2. ExamVision. Ny danskprodusert lupebrille.

Så enkelt er det dessverre ikke. Det er stor forskjell på de forskjellige sadelstoler, og også denne typen operatørstol skal passe til det øvrige utstyret, og den er i visse tilfeller direkte uegnet.

Ny lupebrille

Bruk av lupebrille ved tannlegearbeid gir mer presist arbeid og sikrer bedre kvalitet i en mer avslappet arbeidsstilling. I USA bruker de fleste tannleger dette hjelpemiddel i kvalitetssikringen mens vi her i Norge henger langt etter. Årsaken til denne forskjellen er sikkert at mange amerikanske tannleger trenes i å bruke dem allerede som studenter. Det er blitt enklere og lettere å tilpasse lupene, og to steder på Nordental (Fana Optikk AS og Technomedics Norge AS) var det spesialutdannede optikere som utførte dette arbeidet. ExamVision, Fig. 2, er en ny dansk spesialutviklet lupe til tannleger. Den har i forhold til munnens størrelse stor dybdeskarphet og stort synsfelt. Den har en spesiell konstruksjon, idet tannlegens egen synskorreksjon bygges inn i selve lupen.

Det er helt sikkert at ExamVision vil bli en stor hjelp for mange tannleger i framtiden – spesielt hvis brillestellet som anvendes får større glass. Store glass gir bedre beskyttelse av øyet og sikrer det nødvendige synsfelt utenfor selve lupen.

Dentale lasere

Lasere til tannlegebruk har vært store og veldig kostbare. Prisen er imidlertid nå på vei ned, og størrelsen er blitt mer håndterlig. Men det er lang vei til de blir innbygget som en naturlig del av unitutstyret. Indikasjonen for deres anven-

Fig. 3. Microlux. Batteridrevet intraoralt lys basert på LED-teknologi.

Fig. 4. MirrorLite. Tannlegespeil med innbygget LED lys.

Fig. 5. Butlers nye tannbørste, Technique. Børsten har firkantgrep så børstehårene alltid vil stå 45 grader mot gingivalranden.

Fig. 6. PerioStar 3000. Instrumentslipemaskin fra Hawe.

delse er imidlertid stadig så omfattende at den innbyr til skepsis. Det er imidlertid interessant å følge utviklingen, og den blir utvilsomt en del av tannlegens vanlige utstyr i framtiden. Men altså stadig for stor og for dyr.

Intraoralt fiberlys

Norsk Ortoform Depot viste bærbar batteridrevet transilluminator bygget på LED-prinsippet, Microlux, Fig. 3. Den gir overraskende mye lys. Slukker man operasjonslampen og bruker intraoralt fiberlys «kastes det lys» over infraksjoner, vanskelig diagnostiserbar karies, spalter og endog subgingival tannsten ved å lyse gjennom tann og gingiva. Et lite uunnværlig (?) hjelpemiddel. Men er det meningen at vi skal ha tannlegeutstyr i lommen? Den er utstyrt med en klype så den kan festes i en lomme som en penn!

MirrorLite

Tannlegespeil med innbygget lys er ikke en nyhet. Den er imidlertid nå kommet i en ny tiltalende variant, MirrorLite, Fig. 4, med LED-lys som gir lys på rette sted når man f. eks. leter etter de små skruer i implantatprotetisk arbeid eller kanaler ved endodontisk arbeid. Når speilet er i posisjon så man ser, er det

også lys på det man skal se. Det er jo utvilsomt en fordel!

Fargesprakende tannbørster

Den klassiske funksjonelle billige tannbørste finnes stort sett ikke mer. Fabrikantene konkurrerer i fargeprakt og strittende fibre i forskjellige mønstre. De spekulativt raffinert plasserte fibre påstås å gjøre maksimalt rent mellom tennene, langs tannkjøttstranden og rundt de bakerste tennene. Vitenskapelig dokumentasjon er en mangelvare. Tykke kraftige håndtak eventuelt med unikt grep for tommelen sikrer håndverkskraftgrep som dels gir mindre mobilitet for børsten, dels stor kraft på de slitasjeutsatte tannhalsene. Det er forståelig at pasientene blir forvirret. Siste nytt i denne forbindelse er Butlers Technique, Fig. 5. Fibrene i midtraden er noe høyere enn kantradene, såkalt «Dome Trim». Børsten har firkantgrep «Quad-Grip» som gjør at børsten «automatisk holdes i korrekt 45 graders vinkel». Velldig spekulativt. Bivirkningen ved denne børstens design er at også den favoriserer kraftgrep.

Instrumentsliping

Skarpe velslepne scalere er en nødvendighet og et problem. Sliping er vanske-

lig for mange og krever forståelse for instrumentenes funksjon og utforming. Hawe introduserte sin nye instrumentslipemaskin PerioStar 3000, Fig. 6, på utstillingen. I motsetning til de to andre slipemaskinene som selges i Norge, bevegges den roterende slipestenen over det fastspente instrumentet. Korrekt fastspenning av instrumentet er enkelt og mange vil sikkert kunne gjennomføre en uproblematisk sliping med denne maskinen.

Men sliping kan stadig foretas med en liten håndsten. American Eagle er kommet med en ny design på sitt keramiske bryne. Strykkes instrumentet lett over den fine siden av brynet mellom hver pasient, vil instrumentene være sylskarpe. Brynet er så finkornet at man ikke kan slipe en ny vinkel på instrumentene. Man fjerner små ujevnheter og holder dem skarpe. Slipemaskiner er kostbare og kan lett ødelegge instrumentene. Små håndbryner er billige og kan vanskelig ødelegge instrumentene.

Uavhengig av metoden er det imidlertid motivasjonen for nødvendigheten av sliping som er hovedproblemet.

Hånd- og vinkelstykker

Det er akseptert og anbefalt av NTF at de roterende instrumenter skal rengjøres, smøres og steriliseres mellom hver pasient. Gjennom årene har det blitt utviklet

Fig. 7. Sirona Hygienecenter til rengjøring, smøring og autoklivering av roterende instrumenter.

Fig. 8. W & H DAC 2000 til rengjøring, smøring og autoklivering av roterende instrumenter

forskjellige rense- og smøremaskiner samt diverse spesialautoklaver. Opprinnelig var rensing, smøring og autoklivering tre forskjellige og selvstendige prosesser. Drømmen var en maskin som utførte alle tre ting automatisk. Det var imidlertid vanskelig å oppfylle denne drømmen. Men hvor står vi i dag?

Det var to aktuelle apparater på utstillingen. Sirona Hygienecenter, Fig. 7, som kan klare fire instrumenter per cyclus og W&H DAC 2000, Fig. 8, som klarer seks. Det er teknisk en stor utfordring å kombinere vaskemaskin og autoklav i ett apparat og de kan derfor nødvendigvis ikke bli billige. De har også begge gjennomgått diverse «barnesykdommer» og vært et problem for «pionertannlegene».

Nå fungerer de tilsynelatende perfekt og rasjonaliserer behandlingen av de roterende instrumentene. Begge er enhver tannhelsesekretærs drøm og burde stå høyt på et hvert tannlegekontors ønskeliste til jul!

Konklusjon

Nordental 2002 var ikke en opphissende utstilling. Det var ingen epokegjørende nyheter, men det var en god og velordnet utstilling som både utstillere og besøkende virket tilfredse med. Bruttoareal for utstillingen i Spektrum var 3 750 kvm. 2 218 kvm ble solgt til 78 registrer-

Prisen for beste stand, Hans Norman Dahls litografi av Apollonia, ble i år tildelt Solidox, mens Dentalforum og Artinorway delte 2. plassen. Prisivinnerne er her representert ved fra v. Tor Løwer-Nilsen, Fredrik Høienholm og Tom Gotfredsen (t.h.). Prisutdeler var generalsekretær i NTF, Sindre Koppang. Gratulerer. Foto: Gudrun Sangnes.

te firmaer, men det var mange medutstillere i tillegg. Der var 3 700 besøkende. Teknisk fungerte det bra. Eneste ulempe: Den faglige foredrags-/kursdel var så interessant at mange følte at det ble for lite tid til utstillingen. Et luksusproblem, javel, men kanskje et tanke-

kors når man vet hvor kostbart det er for utstillerne å være tilstede.

En liten skjønnhetsplett: Også i år lokket en del utstillere de besøkende med konkurranser, premier o.l.

Tekst og foto: Mikkel Kardel